

“ILK QADAM” DAVLAT O‘QUV DASTURI ASOSIDA MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARIDA RIVOJLANISH MARKAZLARINING INTEGRATSIYASI

Ergasheva Nodira Ulug`bek qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti Maktabgacha ta`lim fakulteti talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqola “Ilk qadam” davlat o`quv dasturi va maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishidagi ahamiyati, maktabgacha ta`lim tashkilotlardagi rivojlanish markazlarida integratsiya usulidan foydalanish haqida ma`lumot berib o`tilgan.*

Аннотация: *В данной статье представлена информация о государственной учебной программе “Ilk qadam” и ее значении в развитии дошкольников, использовании метода интеграции в центрах развития дошкольных образовательных организаций.*

Abstract: *This article provides information about the state curriculum “Ilk qadam” and its importance in the development of preschool children, the use of the integration method in the development centers of preschool educational organizations.*

**Kalit so`zlar:** *integratsiya, markaz, soha, “Ilk-qadam” davlat o`quv dasturi, ta`lim-tarbiya.*

Ключевые слова: *интеграция, центр, сфера, государственная учебная программа «Илк-Кадам», образование.*

Key words: *integration, center, field, "Ilk-Kadam" state curriculum, education.*

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentyabrdagi PQ-3305-son “O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to‘g‘risida”gi qaraori hamda, 2016-yil 29-dekabrda PQ-2707-son “2017-2021-yillarda maktabgacha ta’lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori bilan yaqindan tanishtirish va sohaga ilg‘or xorij tajribalarini olib kirgan holda tadbiq qilish imkonini beradi. Xorij tajribalariga milliylikni singdirgan holda san’atga, adabiyotga, tabiatdagi hodisalarga, matematikaga bo‘lgan qiziqishini pedagoglarimiz bolalar ruhiyatiga singdiradi.

Davlat talablari va “Ilk qadam” davlat dasturi asosida rejalashtirib, maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlantiriladi. Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida bu dastur ta’lim-tarbiya jarayonlariga tadbiq etilib, to‘laqonli ishlab ketilsa yaxshiroq samara beradi.

“Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi 5 ta markazda faoliyat yuritadi. Ular quyidagilar:

1. Til va nutq markazi. (nutq o‘stirish, tabiat, atrof-olam va badiiy adabiyot bilan bog‘liq mashg‘ulotlar)
2. Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazi. (qurish-yasash va matematika mashg‘ulotlari)
3. San’at markazi. (rasm, yelimlash, loy qurish, yasash mashg‘ulotlari)

4. Syujetli rolli o'yinlar va dramalashtirilgan markazi. (guruh yoshiga mos bo'lgan syujetli qoidali o'yinlar)

5. Ilm-fan va tabiat markazi. (tabiat, atrofdagi olam bilan tanishtirish mashg'ulotlari)

Bu markazlardagi faoliyatlarni tahlil qiladigan bo'lsak, til va nutq markazida asosan bolalarni do'stlasha olishiga va ular chiroyli madaniyat bilan suhbatlashishiga qolaversa, o'z fikrlarini ochiq oydin ayta olishi uchun zamin yaratib beriladi. Qisqa qilib aytadigan bo'lsak, bolalar o'zidan kattalar va kichiklar bilan erkin muloqot qilishni o'rganadi. O'zlariga mos bo'lgan mavzularda kichik-kichik hikoyalar tuzishga ham urinib ko'rishadi.

Matematika markazida bolalarning matematik tasavvurlarini kengaytirish uchun ular bilan bo'layotgan muloqotda qo'shish, ayirish, taqqoslash, kattalik kabi jummalarni ko'proq ishlatish lozim. Bunday vaziyatda "Ilk qadam" davlat dasturi ta'lim-tarbiya jarayonida tarbiyachilarga katta yordam beradi.

Shuningdek, san'at markazida bolalarning kayfiyati ko'tariladi va ularning ijodiy qobiliyatlari yuzaga chiqa boshlaydi. Bu vaziyatda ularning ijodiy qobiliyatlarini qo'llab-quvvatlab, o'zlariga nisbatan ishonch orttirish lozim. Iqtidorli bolalar ko'pincha oila davrasida e'tiborsiz qolib ketadi. Bu markazda esa yashirin iste'dodlari ham rivojlanib, bolalarning nutqi shakllanadi.

Ayniqsa, syujetli rolli o'yinlar va dramalashtirilgan markazda bolalarning iqtidori to'liqroq ayon bo'ladi. Eng muhimi bu markazni bolalarning "Men" ini shakllantiruvchi markaz ham deb atashimiz mumkin. Bu jarayonda ahloqiy tarbiya olish osonlashadi. Qolaversa, foydalanilayotgan jihozlar orqali bolalar kasblar bilan yaqindan tanishtiriladi va mehr uyg'otiladi. Mehr uyg'otish bilan birga o'zlari sevgan kasblariga nisbatan tushunchalarga ega bo'lishadi.

Ilm-fan va tabiat markazida asosan sinov maydonchalarida o'tkazilayotgan tajribalar bolalarni ixtirolar qilishga undagan holda ko'p narsalarga qiziqishini ham uyg'otishga qodir bo'lish bilan birgalikda atrof-muhitni, tabiatni va unda bo'layotgan hodisalarni o'rganib borishga imkoniyat yaratib beradi. Agarda bu markazning faoliyatini tarbiyachi to'g'ri tashkil qil olsa tabiat haqidagi bilimlarning yarmidan ko'pini bera olishga erishadi. Shu bilan birga tarbiyachi pedagoglarning qalbida katta qiziqish uyg'onadi va bundan o'zlari hamrohatlanadi, berayotgan, o'rgatayotgan ta'limidan qoniqadi, bajarayotgan ishlaridan g'ururlanadi.

Integratsiya (lot. integratio — tiklash, to'ldirish, integer — butun so'zidan)— bu suveren davlatlar o'rtasida tovarlar, xizmatlar, moliya, investitsiya, ishchi kuchi erkin harakatlanadigan iqtisodiy kenglikni tashkil qilish maqsadida birlashish jarayoni.

1) sistema yoki organizmning ayrim qismlari va funksiyalarining o'zaro bog'liqlik holatini hamda shunday holatga olib boruvchi jarayonni ifodalaydigan tushuncha;

2) fanlarning yaqinlashishi va o'zaro aloqa jarayoni; differentsiatsiya bilan birga kechadi;

3) 2 va undan ortiq davlatlarning iqtisodiyotini o'zaro muvofiqlashtirish va birlashtirish.

Ta'lim integratsiya - odamlarda ijodiy fikrlash rivojlantirishga qaratilgan bir mexanizm. U kuchaytirish jadallashtirish tashkil karatilgan ta'lim va bilim faoliyatini va diplom madaniyatini sotib olish. Ijtimoiy integratsiya ta'lim turli ilmlarni birlashtirishga va aloqa nuqtalari yo'nalishini ko'rsatish uchun, balki odamlar dunyoni to'liq narsani bir fikr berish ishonch hosil qilish uchun emas, balki faqat qaratilgan. Bu ko'p va shunga o'xshash yondashuv turli fanlar nisbatan ishlatiladi haqiqatni yordam beradi. Shunday qilib, talabalar, bir butun sifatida ko'rish, butun atrof-muhitni o'qitiladi. Agar rivojlantirish, bu yo'nalishda chetlashgan bo'lsa, integratsiya fanlararo bilan aloqasi borligini aniqlash yuzasiga aylanadi.

Davlat talablariga quyilgan asosiy tushunchalardan biri bu integratsiya- bola ta'limi va rivojlanishidagi mazmun tarkibiy qismlari o'rtasidagi bog'liqlik.

Integratsiyalashgan ta'lim. Steam hozirda butun dunyo bo'ylab eng yaxshi deb tan olingan loyiha va disiplinlararasi yondashuvni birlashtiradi STEAM ta'lim texnologiyasini tarixiga nazar tashlaganda, uning asoschisi kim ekanligiga qiziqish tabiiy. Jorjetta Yakman-ya'ni amerikalik o'qituvchi Jorjetta Yakman STEAM ta'lim texnologiyasi asoschisi hisoblanadi.

Jorjetta Yakman 2006 yilda o'zining dizayn yo'nalishidagi maktabida STEAM ta'lim texnologiyasini ishlab chiqdi va 2007 yilda muhandislik va texnologiya o'qituvchisi sifatida uni joriy eta boshladi.

Shu asosda 2008 yilda "Integratsion ta'lim modeli" ni yaratdilar.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki: bola misoli nihol uni qay yo'sinda rivojlantirish ota-ona va pedagog tarbiyachiga bo'g'liq. Bugungi kunda yaratib berilayotgan shart-sharoitlardan oqilona foydalanib bolaga beriladigan ko'nikmalarni rivojlanish sohasi kompetensiyalari asosida mashg'ulotlarning ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlarini hisobga olgan holatda rivojlanish markazlarida integratsion faoliyatlarni tashkil etish, maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining maktab ta'limiga tayyorgarlik ko'rishida va komil shaxs sifatida shakllanishida poydevor bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi 2022 yil
2. .Kuldoshev R. et al. Mathematical statistical analysis of attainment levels of primary left handed students based on pearson's conformity criteria //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2023. – T. 371.
3. Турдиева М. Ж. ОИЛА-ЖАМИЯТ ТАЯНЧИ //GOLDEN BRAIN. – 2023. – Т. 1. – №. 10. – С. 44-49.

4. Турдиева М. Ж. ШАХСГА ЙЎНАЛТИРИЛГАН ИННОВАЦИОН ЁНДАШУВ АСОСИДА МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ БОЛАЛАРНИНГ ИЖОДИЙ ҚОБИЛИЯТЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ТАМОЙИЛЛАРИ //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 1482-1488.

5. Олимов К., Турдиева М. Инновационный подход и государственная учебная программа «первый шаг» в реализации процесса дошкольного образования и подготовки //Общество и инновации. – 2021. – Т. 2. – №. 2/S. – С. 419-423.